



# WALTER LUCIUS

---

‘Een ware overval (...)  
het leest als een film.’  
DE VOLKSKRANT

# SCHADUW VECHTERS



In de lens van de digitale camcorder zag ze haar reflectie. Achter de camcorder stond de kale man met de roofvogelogen. Hij had haar in de achterbak van de gepantserde Falcon-stationwagen gesmeten en naar het hart van Moskou gereden. Door lange lege gangen had hij haar achter zich aan gesleept. Alsof ze een homp vlees was. De weinige woorden die hij aan haar vuilmaakte, waren in het Engels, met dat vette Slavische accent waar Russen patent op hadden. Hij sprak kortaf, in commandostijl. Zijn bewegingen waren haastig en hoekig, in overeenstemming met zijn meedogenloze manier van kijken. Het enige wat zwakheid verreesde was zijn gehijg. Regelmatig zoog hij aan een inhalator.

In een betegelde ruimte met afgeplakte ramen bond hij haar vast, op een stoel tegenover de camcorder. Er kwam een man binnen in een camouflagepak. Hij had een kalasjnikov in de hand, droeg twee riemen vol met munitiepatronen, en hij had een zwaar pistool in zijn holster. De manier waarop hij met de condor praatte, verreesde dat ze elkaar kenden.

Een vrouw in een zwart gewaad en met een doek strak om haar hoofd gevouwen filmde alles met haar mobieltje. Ze viel op, met haar blanke huid en blauwe ogen. De man in het camouflagepak snauwde iets tegen haar. Ze verdween en kwam kort daarna weer terug, waarbij ze een meisje van amper twintig jaar voor zich uit duwde. De man in het camouflagepak nam haar over en dwong het meisje op haar knieën te gaan zitten, vlak naast de condor, die de camcorder activeerde en zonder het meisje aan te kijken achteloos de loop van zijn Zastava tegen haar slaap drukte.

Het meisje smeekte om haar leven. Het leek op een gefluisterd gebed in het Russisch. De condor schonk geen aandacht aan haar, hij had alleen oog voor de vrouw tegenover hem. Zijn getatoeëerde vinger wees naar de lens.

‘Hierin kijken.’

Farah Hafez hief haar hoofd en keek in het spiegelend zwarte gat van de camcorder.

‘Nu ga je zeggen wat je zeggen moet, bitch. En ik wil dat je

het overtuigend doet. Je kunt er het leven van dit meisje mee red-  
den.’

‘Wat?’ prevelde ze. ‘Wat moet ik zeggen?’

‘Herhaal.’ En Farah hoorde de woorden die hij voor haar had bedacht. Woorden die niet van haar waren, die nooit bij haar op zouden komen. Ze bewoog haar lippen in een poging ze te herhalen. Het meisje mocht niet dood.

Haar stembanden trilden nauwelijks en haar tekst was niet meer dan een zucht. De condor spande de haan van zijn Zastava. Het rode lampje van de camcorder knipperde. Het meisje kromp verder ineen.

Toen kwamen de woorden. Onverwacht en fel. Alsof ze moest braken.

‘Ik, Farah Hafez, steun de jihad tegen het misdadige regime van president Potanin.’

De condor liet een kille glimlach zien en haalde alsnog de trekker over.

De droge klik uit de Zastava verraadde een afwezige kogel. Het meisje viel flauw. De penetrante geur van haar urine kwam vrij.

Farah schold de man met de condorkop uit, schreeuwde hem in het Dari toe dat zijn moeder nog erger was dan een hoer, dat ze het zelfs met honden had gedaan en dat hij daar het regelrechte gevolg van was.

De condor kwam op haar af. Hij leek zijn controle te hebben verloren. Ze zat vastgebonden, maar schopte hem zo hard mogelijk tegen zijn schenen. Ze probeerde weg te duiken en viel met stoel en al omver. Maar hij pakte haar vast bij haar haren, sleurde haar met stoel en al de ruimte uit, door de gang naar een hal waar een grote groep jongens en meisjes bij elkaar was gedreven en onder schot werd gehouden door vrouwen in het zwart.

Hij bond haar opnieuw zo strak vast dat ze nauwelijks kon ademhalen, stopte een stuk stof in haar mond en plakte die af met tape. Daarna pakte hij een plat metalen kastje dat met draden verbonden was aan een laptop en maakte dat vast om haar middel.

Zwetend stond hij voor haar en zoog stevig aan zijn inhalator.

*'Little bitch, you're going to end like a big bang.'*

Hij bewoog daarbij zijn armen, alsof hij een enorme luchtbel voordeed die uiteenspatte. Daarna liep hij van haar weg.

## 2

Vanwege de roodgloeiende asregen en de dikke, smerige rook die vanuit de bossen over de weg dreef, kon de gepantserde Falcon maar beperkt snelheid maken. Het was Paul Chapelle en Anya Kozlova gelukt om hem in hun Skoda te blijven schaduwten. Ze reden in de richting van de Zeven Zusters, het complex van de universiteit van Moskou. Honderden studenten werden er door Tsjetsjeense terroristen gegijzeld. Een honderdtal meters voor het gebouw stuitten ze op een ring van tanks en voertuigen van het Russische leger die het complex hermetisch hadden afgegrendeld.

Tot hun verbijstering zagen ze dat de Falcon na een korte stop door mocht rijden.

In het crisiscentrum was de chaos compleet. Niemand kon hun vertellen wat er aan de hand was, hoeveel mensen er binnen waren en wat daar gebeurde.

Buiten praatte Anya minutenlang op fluisterton met twee ambulancebroeders bij een gereedstaande ziekenwagen. Paul hield zich afzijdig. Hij herkende de lichaamstaal waarmee ze de mannen uiteindelijk zover kreeg dat ze haar twee witte jassen en een handvol medicamenten overhandigden. Hij zag hoe ze hun onopvallend en snel wat roebelbiljetten toestak.

Met het verhaal dat een aantal gegijzelden onmiddellijk medische hulp nodig had, kwamen ze in hun witte jas langs de ring van infanteristen rondom het gebouw waar Anya zelf ooit had gestudeerd en later lezingen had gegeven. Het bleek een koud kunstje om via een souterraindeur het complex binnen te komen. In de kelder gingen de witte jassen weer uit. Anya haalde haar perskaart tevoorschijn en duwde Paul de Nikon in zijn handen.

‘*Zjoernalisty!*’ riep ze toen ze door een donkere gang liepen. In een paar seconden tijd werden ze omsingeld door een drietal vrouwen met zwarte hoofddoeken en kalasjnikovs in de aanslag.

‘Anya Kozlova, van de *Moskva Gazeta*. Ik kom voor Chalim Barchajev. Hij kent mij. Ik heb hem geïnterviewd.’

De hoofddoekte vrouwen plantten de loop van hun geweer in de rug van Paul en Anya en leidden hen naar de tot commando-

centrum omgebouwde kantine.

Barchajev leek met zijn donkere oogopslag op de hergeboorte van Che Guevara, vond Paul. Hij omhelsde Anya alsof ze deel van zijn harem uitmaakte. Ze blufte, Anya. Hij kon het aan haar horen. Ze praatten als oude vrienden. Ze wilde een verslag van de gijzeling maken, vertelde ze hem. De wereld zijn kant van het verhaal laten zien. En of haar fotograaf zijn gang mocht gaan.

In de aula, recht tegenover een grote zwarte vlag met een Arabische tekst erop, zag hij haar. Ze was vastgebonden op een wankelende stoel. Ze zweette en trilde over haar hele lichaam. Een breed stuk tape was op haar mond geplakt. Tegen haar buik een legergroen metalen kistje met het opschrift: FRONT TOWARD ENEMY. Hij herkende het militaire explosief. Het was gevuld met honderden stalen kogels die bij ontsteking evenveel bloedrode gaten in de jonge lichamen van de gegijzelden zouden boren. Twee draden verbonden het explosief met een laptop met daarop een aftellende digitale klok die zich naar de nulstand spoedde.

Het was alsof hij haar ademhaling kon voelen, haar hart hoorde kloppen, steeds sneller, net als het zijne.

Met de ogen van een zwarte weduwe en de loop van de kalasjnikov op hem gericht, probeerde hij elk teken van herkenning te vermijden.

Hij bracht het fotoestel langzaam op ooghoogte en klikte. Klikte, klikte.

Farah sperde haar ogen open en begon ermee te rollen. Hij dacht dat ze gek van angst geworden was.

*Angst.*

Dat was het laatste woord dat Paul zich herinnerde voordat de beuk tegen zijn achterhoofd de tijd stilzette en het licht uitdeed.

### 3

Het was verstikkend heet en ze trilde over haar hele lichaam. De stank van uitwerpselen, urine en angstzweet rook ze al niet meer. Haar ledematen waren gevoelloos geworden.

Even leek het alsof ze hallucineerde.

Ze dacht dat Paul voor haar stond. Zijn rijzige gestalte, zijn halflange donkerblonde haar dat meer dan ooit in de war zat, de uitgesproken hoekige kaaklijn die hem zo op zijn vader deed lijken. Zijn ijsblauwe ogen die haar aanstaarden.

Maar wat ze zag was geen verbeelding.

De schrik op zijn ongeschoren gezicht, dat vol littekens, hechtingen en pleisters zat, was levensecht. Hij had een foto toestel in de aanslag. Hij deed alsof hij haar niet kende. Hoewel haar hoofd vol met bloeddorweekte watten leek te zitten, begreep ze het.

Ze móchten elkaar niet kennen.

Toen zag ze wat er achter hem gebeurde. Ze sperde haar ogen zo ver mogelijk open. Het was de enige manier om hem te waar schuwen. Door de prop in haar mond kon ze geen geluid maken. Maar vanbinnen schreeuwde ze het uit.

*Draai je om, draai je om!*

Maar hij begreep het niet en kwam dichterbij. En hij klikte maar met dat foto toestel.

De kolf van een kalasjnikov beukte tegen zijn achterhoofd. Hij zakte in elkaar.

De condor keek bijna amechtig naar zijn nieuwe prooi, zoog opnieuw zuurstof uit zijn inhalator, en sleepte Paul daarna aan zijn benen de aula uit.

Korte tijd later klonk er een doffe ontploffing in een ander gedeelte van het gebouw. Geschreeuw. Een lichtkogel werd de aula in geschoten. Commando's stormden naar binnen. Russische commando's. Gedempte schoten, alsof er een hele reeks champagneflessen werd ontkurkt. Een kogel door het hoofd van alle vrouwen in het zwart.

Toen ze dat zag raakte Farah buiten westen.



De stem van Paul bracht haar weer bij kennis. Ze kon hem niet zien omdat hij achter haar stond. Ze zat nog steeds vastgebonden in de stoel. Hij haalde het stuk tape weg en trok de lap uit haar mond. Ze kreeg maagkrampen en moest kokhalzen. Al die tijd hoorde ze zijn stem. Flarden van zinnen werden in haar geheugen opgeslagen.

*Weet je hoe dit voelt? Dit voelt verdomd geniaal, hoor je wat ik zeg, geniaal! We komen hieruit, jij en ik.*

Hij stond over haar heen gebogen, ze voelde zijn adem, en er vielen bloeddruppels op haar schouder, ze waren net zo dik als smeltend kaarsvet. Later vertelde hij haar dat het met huid vermengd bloed was, dat van de condor afkomstig was. Terwijl hij op haar inpraatte, probeerden drie commando's het explosief op haar lijf onschadelijk te maken. Ze zag hoe achter hen de man in het camouflagepak verscheen. Hij kwam uit een wolk van gruis, schreeuwend als een gewond dier, en zijn kalasjnikov was op de commando's gericht. De kogels uit het repeteergeweer van een Alfa Spetsnaz doorzeefden zijn lichaam.

Ze keek in de ernstige ogen van de commandoleider, die al die tijd was doorgestaan met het onschadelijk maken van de bom op haar buik.

'*Front toward enemy,*' zei hij in gebrekkig Engels, wijzend op de tekst van het metalen kastje. '*You not enemy.*' Hij glimlachte. '*You free.*' En hij haalde het kastje weg, dat niet langer met draadjes verbonden was aan de laptop.

Ze kwam overeind en sloeg haar armen om zijn hals, kuste hem op zijn wangen en bedankte hem. Hij greep haar vast en lachte in haar oor. Een heldere mannelijke lach.

Door dezelfde lange gangen zweefde ze terug, de uitgang tegemoet.

Een vleugellam vogeltje in de armen van Paul.

Buiten werd ze verblind door schijnwerpers. Mannenstemmen die in het Russisch vragen stelden die beantwoord werden door een vrouw. Anya, die naam herinnerde ze zich weer. Journaliste van de *Moskva Gazeta*.

Opnieuw de stem van Paul, die kalm op haar inpraatte.

‘Je bent veilig nu.’

Dezelfde woorden had ze gezegd tegen de aangereden jongen, die amper twee weken geleden de afdeling spoedeisende hulp van het Amsterdamse ziekenhuis in werd gereden. Ze wist nu dat het hielp om zo te praten tegen iemand die in shock was. Ze werd een ambulance in geschoven.

‘Waar gaan we naartoe?’

‘Een ziekenhuis. Ik wil zeker weten dat je niks mankeert.’

Op de eerste hulp van ziekenhuis Nummer Vijf bladderde de verf onder aan de muren en deuren af. Het gore vloerzeil schuurde onder de knarsende wielen van de brancard. Anya smoesde met de arts terwijl ze hem een stapeltje biljetten toestak.

‘Hij heeft nog niks gedaan,’ stamelde Farah.

‘Dit is de manier om hem alvast te bedanken,’ zei Anya.

Haar longen werden gecontroleerd door een magere arts met een lange neus en een gezicht zo grauw en vlekkelig als zijn doktersjas. Het was alsof ze door de dood zelf werd onderzocht.

Toen de eerstehulpruimte om haar heen begon te tolleren, vroeg ze Paul of hij haar handen wilde vasthouden. En terwijl hij dat deed, voelde ze een injectienaald in haar arm gaan.

Het werd stil vanbinnen. En om haar heen werd het donker.

## 4

Nummer Vijf gold als een van de betere ziekenhuizen in Moskou. Toch kon je maar beter uit welk Russisch hospitaal dan ook blijven. Er waren humanere manieren om te creperen. Dokter Dood vertelde dat alles goed was. De injectie die hij Farah had gegeven was louter ter kalmering zei hij.

Vanuit het ziekenhuis reden ze via een voor Paul nog steeds ondoorgrondelijk web van straten in de richting van de oude handelswijk Zamoskvoretsje, ten zuiden van de Moskva. In de verte klonken sirenes. Politie, ziekenwagens, brandweer. Helikopters in de snoeihete nachtlucht. De stad walmde van de chaos.

Vanwege mogelijke checkpoints meed Anya de grotere wegen. Op een nauwelijks verlichte kadestrook vlak bij de ingang van het oude flatcomplex parkeerde ze de Skoda. Ze konden profiteren van de nevel. Ze hingen Farah tussen hen in alsof ze lam van de alcohol was en droegen haar zo de portiek binnen.

Het risico dat de verouderde lift halverwege zou blijven steken vond Paul te groot. Hij droeg Farah in zijn armen acht verdiepingen omhoog tot in de nok van het verouderde pand waar Anya's zolderappartement zich bevond. Daar legden ze haar op bed, sloten de gordijnen, die zo dik waren dat ze zelfs kogels zouden kunnen tegenhouden, en lieten haar slapen.

‘Haar hartslag is onrustig,’ zei Anya.

Paul maakte een fles wijn open en ze aten borsjtsj met zwartbrood. Ze zaptten op de televisie langs correspondenten op locatie en nieuwslezers achter hun studiodesks van Rossiya, NTV en Kanaal Eén, die allemaal met het laatste nieuws kwamen over de gijzeling in het Zeven Zusters-complex. Rusland, zo luidde de boodschap, was niet alleen omringd door buitenlandse vijanden, zoals de NAVO en de CIA, maar ook door moslimterroristen uit Tsjetsjenië.

Tijdens een speciaal ingelaste persconferentie prees president Potanin de commando's van de Alfa Spetsnaz-terreurbestrijdings-eenheid, die niet alleen de gegijzelden ongedeerd hadden bevrijd, maar ook alle terroristen, inclusief hun leider Chalim Barchajev,

hadden uitgeschakeld. Er zou een diepgravend veiligheidsonderzoek komen. ‘Tsjetsjeense terroristen zijn inmiddels in staat om tot diep in het centrum van Moskou door te dringen en de levens van onschuldige Sovjetburgers te bedreigen. We zullen ze achtervolgen, we zullen ze vinden tot in elke schuilhoek van Tsjetsjenië en we zullen ze uitroeien.’

Anya wilde het liefst de televisie in kruipen om hem een pak slaag te geven. ‘Hij gebruikt de gijzeling als excuus om een nieuwe oorlog tegen Tsjetsjenië te beginnen!’

Potantin had de Nederlandse regering om onmiddellijke opheldering gevraagd over de rol van de bij de gijzeling betrokken Nederlandse journaliste, die nu voortvluchtig was.

Prompt verscheen Farah op het scherm, en ze kregen voor het eerst haar videostatement te zien.

Zo woest, zo ongecontroleerd kende Paul haar niet.

‘Ik, Farah Hafez, steun de jihad tegen het misdadige regime van president Potantin.’

Het beeld bevroor. Er verscheen een alarmnummer. De sonore mannenstem deed een dringende oproep aan elke Moskoviet om onmiddellijk contact op te nemen als ze ‘deze voortvluchtige terroriste’ ergens zouden spotten.

Paul hoorde een kreet.

In de deuropening zag hij Farah staan. Lijkbleek staarde ze naar haar terroristische evenbeeld op het televisiescherm.

## 5

Ze had het gevoel dat ze had geslapen alsof ze nooit meer wakker zou worden. En toen ze wakker werd, leek het alsof ze nooit meer zou kunnen slapen. Haar hele lichaam stond strak van de spanning. Haar hoofd zat vol beelden van wat er de afgelopen dagen was gebeurd. Panische kortsluiting in haar lijf. Ze herinnerde zich het ziekenhuis nog. De naald die in haar arm werd gestoken.

Ze wist niet waar ze was. Het was veel te donker. Het zweet brak haar uit. Ze kroop het bed uit. Planken kraakten onder haar voeten. Op de tast vond ze een deur. Aan de andere kant ervan een gang met aan het einde een kier waar blauw licht doorheen flikkerde.

Met haar hand zocht ze steun langs de muur en zwalkte naar het licht, naar het gedempte geluid van opgewonden stemmen. De gang was niet meer dan vijf meter lang, schatte ze, maar de overbrugging ervan voelde aan als het lopen van een halve marathon. Ze was buiten adem toen ze bij de deur stond, en ze tuurde door de kier de kamer in. Daar zag ze hen. Met grote ogen staarden ze onbeweeglijk in het blauwe licht van een televisie.

Ze duwde de deur open, hoorde zichzelf praten, maar de tekst kwam niet uit haar eigen mond. Hij bleek te komen van haar evenbeeld op het scherm. De jihadistterroriste die ze voor de buitenwereld geworden was.

*'Ik, Farah Hafez...'*

Haar knieën begaven het, ze zakte langzaam in elkaar. De stemmen verdwenen, het licht werd weggezogen door het donker.

Ze opende haar ogen toen Anya een plaid over haar heen legde en vroeg: *'Do you know where you are?'*

Ze wist het antwoord niet.

'Je bent bij mij thuis,' zei Anya. 'En je doet er goed aan dat onmiddellijk weer te vergeten.'

Anya verdween door een felgekleurd gordijn van rinkelende kralen. Paul legde een extra kussen onder haar hoofd en streek haar haren glad. Ze probeerde naar hem te glimlachen. Hij vroeg wat ze zich kon herinneren.

‘Alles,’ zei ze. ‘Ik herinner me alles nog.’

‘Dat is goed.’

‘Nee. Helemaal niet. Ik wil het liefst alles vergeten.’

‘Niks daarvan. We willen juist alles weten.’

Ze liet haar hoofd in het kussen zakken. Het enige wat ze wilde was slapen. Slapen om alles te kunnen vergeten. Maar haar ogen bleven wijd open, en de schaduwen van de televisie kropen langs de muren tot over het plafond.

Anya kwam binnen. In haar handen had ze een grote kom soep. ‘Ik heb een hele pan gemaakt,’ zei ze. ‘Je moet aansterken.’

Er dreven stukken aardappel, bieten en paprika’s in de hete runderbouillon. Na de eerste hap voelde ze meteen hoeveel honger ze eigenlijk had. Ze lepelde de kom in een mum van tijd leeg en hield hem omhoog. Een lege trofee. Anya verdween ermee de keuken in en Paul zei: ‘Waarom hebben we het gedaan? Het was een krankzinnig plan.’

‘Het was niet eens een plan,’ zei Anya, die met een tweede dampende kom achter het kralengordijn tevoorschijn kwam. ‘Het was alleen maar krankzinnig.’

Met haar ogen dicht slurpte Farah de tweede kom naar binnen en dacht aan hoe het begonnen was. De nacht dat ze Sekandar op de spoedeisende hulp zag liggen, een kind nog, opgemaakt als een volwassen vrouw, goedkope juwelen met belletjes rond armen en benen. Om zijn gehavende lichaam lappen stof die eerder nog voor exotisch en verleidelijk hadden moeten doorgaan, maar nu door modder en bloed besmeurd waren. Ze had het meteen geweten: hij was *bacha bazi*, een ‘jongen om mee te spelen’, zoals rijke Afghaanse mannen dat al eeuwenlang in haar geboorteland deden. Ergens op een verlaten bosweg, vlak buiten Amsterdam, was hij voor dood achtergelaten. Ze wilde, nee, ze móést erachter komen wie hier verantwoordelijk voor was. In de tien jaar die ze als journaliste voor het *Algemeen Nederlands Dagblad* werkte, had ze pas het laatste jaar landelijk een beetje naam gemaakt met artikelen over hoe de Nederlandse regering met Afghaanse vluchtelingen omging. En nu ontdekte ze via de hit-and-run een schimmige connectie tussen de Nederlandse minister van Economische Zaken

Ewald Lombard en de CEO van AtlasNet, Valentin Lavrov.

Lavrov stond wereldwijd bekend als kunstverzamelaar die extravagante aankopen deed. Het idee van haar hoofdredacteur, Edward Vallent, was even geniaal als kinderlijk naïef: strik Lavrov voor het gastredacteurschap van een speciale *AND*-kunstbijlage. Een snelle en efficiënte manier om dicht bij het vuur te komen.

Lavrov ging akkoord met het gastredacteurschap. Ze maakten een afspraak en Farah vloog naar Moskou.

En hier zat ze nu. Met bibberende handen om een kop soep in een onbekend Moskous appartement, verstrikt in een netwerk van ongrijpbare schaduwmeesters. Gezocht wegens medeplichtigheid aan een gijzeling van onschuldige studenten.

Als onervaren journaliste was ze met een geheime agenda op een Russische oligarch afgegaan die een feilloze backgroundcheck van haar had laten doen. Ze dacht aan de waarschuwing die de hoofdredacteur van de *Moskva Gazeta*, Roman Jankovski, haar tijdens hun laatste ontmoeting een paar dagen geleden nog had gegeven: ‘Bij iemand als Valentin Lavrov kan je op het beste hopen, maar beter op het slechtste voorbereid zijn.’

Paul schoof het digitale beeldscherm van een Nikon onder haar ogen. Op een groot terras van een glazen huis aan de oever van een meer zag ze zichzelf naast Valentin Lavrov staan.

‘We zijn je gevolgd,’ zei Paul.

Ze hield haar adem in en keek opnieuw in de grijsgroene ogen van Lavrovs messcherp gevormde gezicht met de brede kaken en de smalle mond. Ze rook zijn kruidige lichaamsgeur, een combinatie van mint, lavendel en bergamot.

Tergend langzaam hoorde ze Lavrov ‘Kom voor mij werken’ zeggen terwijl hij haar een champagneglas voorhield. ‘Beter dan nepkunstartikelen schrijven over stoute oligarchen, toch?’ De kalmte van de dreiging terwijl hij over het meer staaarde: ‘Ik gooi een reddingslijn naar je uit, Farah, begrijp je dat?’

Ze keek Paul aan.

‘Hij wist het,’ zei ze. ‘Hij wist het. Hij heeft het vanaf het begin geweten.’